

Procesnoprávne sankcie vo verejnej správe
Procedural sanctions in public administration

prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta

Anotácia

Autorka analyzuje právnu povahu úkonov orgánov, ktorých funkciou je zabezpečiť plnenie úloh verejnej správy.

Predmetné úkony, napriek tomu že plnia spoločný cieľ, majú rôznu právnu povahu. Tá umožňuje aj ich kategorizáciu. Autorka rozlišuje zabezpečovacie úkony, zabezpečovacie opatrenia a procesnoprávne sankcie.

Cieľom príspevku je vysvetliť právnu povahu, funkcie procesnoprávných sankcií, ich odlišnosti a predovšetkým pripomenúť princípy, ktoré by mal rešpektovať nielen zákonodarca, ale aj orgán verejnej správy pri interpretácii platnej úpravy a jej aplikácii.

Annotation

The author analyzes the legal nature of the acts of bodies whose function is to ensure the fulfillment of public administration tasks.

These acts although pursuing a common objective, are of a different legal nature. It also allows their categorization. The author distinguishes between precautionary measures, precautionary measures and procedural sanctions.

The aim of the paper is to explain the legal nature, functions of procedural sanctions, their differences and, above all, to remind the principles that should be respected not only by the legislator but also by the public administration authority when interpreting the current regulation and its application.

Kľúčové slová

zabezpečovací úkon, zabezpečovacie opatrenie, procesnoprávna sankcia, poriadková pokuta

Key words

assurance act, assurance measure, procedural sanction, procedural fine

Úvod

V správnom práve sa možno stretnúť s reguláciou špeciálnych právnych inštitútov, ktoré majú rovnaký cieľ. Ním je *zabezpečiť plnenie úloh verejnej správy do budúcnosti*. Právna teória ich preto vzhľadom na ich právnu funkciu nazýva *inštitútmi zabezpečovacej povahy*.

Predmetná skupina úkonov vrchnostenskej povahy s identickou právnou funkciou nemá jednotnú úpravu. Je rozptýlená v osobitných zákonoch.

Právomoc nariaďovať a vykonávať takéto úkony majú len tie orgány/vykonávatelia verejnej správy a osoby so statusom verejného činiteľa, ktorým ju explicitne ustanovuje zákon (napr. príslušník obecnej polície podľa § 5 ods. 1 zákona SNR č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov).

Tieto úkony sú adresované súkromným osobám a len výnimočne aj orgánom verejnej správy (pozri § 24 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov).

To, čo ich odlišuje od iných druhov správnych úkonov s *právo tvorným účinkom* je, že samé sú *nástrojom, nie cieľom* výkonu úloh verejnej správy. Najčastejšie fungujú ako “medzičlánok” v reťazci úkonov verejnej správy.

Ak sa vydávajú formou *rozhodnutia*, buď úplne chýba procesnoprávna úprava postupu (poriadkové opatrenia) alebo osobitný zákon v tejto súvislosti ustanovuje špeciálne pravidlá.

Nejde o *rozhodnutia vo veci samej*, ale o rozhodnutia ohľadne čiastkových záležitostí týkajúcich sa prebiehajúceho správneho konania, správnej exekúcie, kontroly, dohľadu či dozoru. Z tohto dôvodu ich aj súdna judikatúra označuje za *rozhodnutia procesnoprávnej povahy*. Uvedená skutočnosť však nemá vplyv na možnosť preskúmania takýchto úkonov v rámci správneho súdnictva, keďže nimi môžu byť *priamo dotknuté* práva alebo právom chránené záujmy fyzickej osoby a právnickej osoby vo verejnej správe.

Pokiaľ majú formu *faktického pokynu*, chýba procesnoprávna regulácia postupu orgánu.

Inštitúty zabezpečovacej povahy napriek ich jednotiacemu cieľu predstavujú rôznorodú skupinu správnych úkonov s *odlišnými právnymi vlastnosťami*.

Patria do nej:

- zabezpečovacie úkony,
- zabezpečovacie opatrenia,
- procesnoprávne sankcie.

V predpisoch správneho práva sú upravené dva druhy procesnoprávnych sankcií. Sú nimi:

- poriadková pokuta,
- tzv. exekučná pokuta, t. j. pokuta podľa § 79 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. O správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Napriek tomu, že s právomocou ukladať poriadkové pokuty sa možno stretnúť v pomerne veľkom počte zákonov, jej regulácia je minimálna a viac-menej intuitívna, keďže o inštitútoch zabezpečovacej povahy sa učebnice správneho práva na Slovensku nezmieňujú. Cieľom vedeckej štúdie je vysvetliť právnú povahu, funkcie procesnoprávnych sankcií, ich odlišnosti a taktiež pripomenúť princípy a zásady, ktoré by mal rešpektovať nielen zákonodarca, ale aj orgán/vykonávateľ verejnej správy pri interpretácii platnej úpravy a jej aplikácii.

1. Druhy a právna povaha procesnoprávných sankcií

O tom, že v prípade poriadkovej pokuty a tzv. exekučnej pokuty ide z *materiálneho hľadiska* o sankcie nemožno pochybovať. Orgán verejnej správy nimi postihuje osobu za jej protiprávne správanie v minulosti.

Nepriamo túto skutočnosť potvrdzuje aj § 194 ods. 1 Správneho súdneho poriadku (zákona č. 162/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), podľa ktorého sa *správnym trestaním* rozumie “rozhodovanie orgánov verejnej správy o priestupku, správnom delikte alebo o *sankcii za iné podobné protiprávne konanie*”. “Iným podobným protiprávnym konaním” treba na účely Správneho súdneho poriadku rozumieť protiprávne konanie osoby, za ktoré má orgán verejnej správy právomoc uložiť procesnoprávnu sankciu.

Správny súdny poriadok odlišuje priestupky, kárne, disciplinárne a iné správne delikty (pozri § 71 ods. 1 prvá veta), ktoré sú *správnymi deliktmi hmotnoprávnej povahy* od *správnych deliktov procesnoprávnej povahy*, ktoré však (na rozdiel od právnej teórie) za správne delikty nepovažuje. Má to aj svoju historickú tradíciu. V minulosti sa rozlišovalo medzi policajným trestom (správnym), donucovacím (exekučným) a disciplinárnym trestom^[1].

Procesnoprávne sankcie sú sankcie ukladané za tzv. správne poriadkové delikty. Od ostatných kategórií správnych deliktov sa odlišujú tým, že *objektívna stránka* skutkovej podstaty spočíva v porušení procesnoprávnej povinnosti, nie hmotnoprávnej povinnosti.^[2]

Porušenie procesnoprávnej povinnosti je možné vždy len v spojitosti s *postupom orgánu verejnej správy*. Nie je rozhodujúca právna povaha tohto procesného postupu. *De lege lata* ním môže byť správne konanie, výkon rozhodnutia správneho orgánu, postup pri kontrole, dohľade či dozore.

2. Funkcia procesnoprávnej sankcie

Procesnoprávna sankcia sa chápe ako *prostriedok* správneho trestania, hmotnoprávna sankcia predstavuje jeho *cieľ*.

“Kým hmotnoprávnu sankciu orgán ukladá preto, lebo páchatel' porušil povinnosť, procesnoprávnu sankciu ukladá aj preto, aby páchatel' svoju porušenú povinnosť splnil.”^[3] Za týmto účelom zákon ustanovuje právomoc orgánu ukladať procesnoprávnu sankciu *opakovane*. Procesnoprávna sankcia sa ukladá dovtedy, dokiaľ osoba nesplní povinnosť. Na základe toho právna teória charakterizuje procesnoprávne sankcie ako sankcie *obnovujúcej povahy*.^[4]

Právomoc ukladať procesnoprávnu sankciu “aj opakovane” musí byť v zákone *výslovne* ustanovená. Ide súčasne o typický poznávací znak procesnoprávnej sankcie bez ohľadu na to ako ju zákonodarca nazval (typicky “poriadková pokuta”, výnimočne “pokuta”).

Princíp *ne bis in idem* pri opakovanom ukladaní procesnoprávnej sankcie tej istej osobe *nie je dotknutý*. Po nadobudnutí *právoplatnosti* rozhodnutia o uložení procesnoprávnej sankcie sa totiž ďalšie protiprávne správanie osoby posúdi ako nový skutok.

Právomoc ukladať procesnoprávnu sankciu opakovane znamená ukladať ju *postupne*. Postupným ukladaním sa sleduje dosiahnutie *zmeny správania* osoby, ktorej sa uložila. Pri opakovanom uložení je správne trestanie cieľom vedľajším, nie hlavným a konečným.

Osoba, ktorej sa poriadková pokuta uložila musí mať preto vedomosť o tom, že ak neupustí od svojho protiprávneho a spoločensky škodlivého správania, môže byť opäť potrestaná. Na túto skutočnosť by ju mal orgán upozorniť v odôvodnení svojho rozhodnutia, ktorým uložil poriadkovú pokutu, inak sa oslabuje funkcia predmetného inštitútu zabezpečovacej povahy.

V súlade s princípom proporcionality zákonodarca ustanovuje nielen hornú hranicu procesnoprávnej sankcie, ale aj úhrnnú výšku opakovane ukladaných procesnoprávných sankcií, ktoré má orgán verejnej správy právomoc uložiť tej istej osobe.

Zo samej právnej povahy inštitútu *úhrnnej výšky* sankcie vyplýva, že ju nemožno vyčerpať naraz uložením jedinej procesnoprávnej sankcie.

Ak zákon úhrnnú výšku výnimočne neustanovuje, orgán môže ukladať sankcie postupne v rozpätí výšky ustanovenej zákonom *kým trvá právny dôvod* (osoba naďalej marí výkon kontroly atď.).

V súlade so *zásadou subsidiarity trestného postihu* pri opakovanom ukladaní procesnoprávnej sankcie má právomoc jej výšku stupňovať. Je to právne odôvodniteľné aj tým, že opakované porušenie povinnosti zvyšuje závažnosť protiprávneho a spoločensky škodlivého konania páchatelia správneho poriadkového deliktu.

3. Právna povaha poriadkovej pokuty podľa súdnej judikatúry

Právomoc ukladať poriadkové pokuty majú v slovenskej právnej úprave okrem orgánov verejnej správy:

- orgány činné v trestnom konaní (podľa § 70 Trestného poriadku),
- súdy (podľa § 102 Civilného sporového poriadku),
- správne súdy (podľa § 78 Správneho súdneho poriadku).

Súdna judikatúra ich *nepovažuje za sankcie*, ale za špecifický druh procesnoprávneho úkonu.

Ústavný súd Slovenskej republiky taktiež videl zmysel a účel inštitútu poriadkovej pokuty vo vytvorení účinného mechanizmu slúžiaceho k vynúteniu a upevneniu autority orgánu.^[5]

Poriadková pokuta musí byť podľa jeho názoru uložená v súlade so zákonom, spočívať na relevantných a dostatočných dôvodoch a pri jej uložení sa musí súčasne zachovať primerane vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami (vrátane výšky pokuty) a sledovaným cieľom. Ak napríklad právna úprava inštitútu poriadkovej pokuty podľa Civilného sporového poriadku nepripúšťa proti rozhodnutiu o jej uložení možnosť odvolania, v súlade s princípom primeranosti treba poriadkovú pokutu vnímať ako krajný prostriedok, ktorého využitie je prípustné až po tom, čo miernejšie opatrenia umožňujúce dosiahnutie sledovaného cieľa zlyhali (III. ÚS 346/2018, m. m. III. ÚS 67/2018). Rozhodnutie o takomto poriadkovom opatrení je svojou povahou procesným rozhodnutím s procesnoprávnymi dôsledkami; nestáva sa samo osebe predmetom konania, a nejde tak o rozhodnutie vo veci samej. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preto prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia

zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia (III. ÚS 346/2018, m. m. I. ÚS 389/2017).

Vzhľadom k tomu, že poriadková pokuta taktiež postihuje páchatel'a za jeho protiprávne a spoločensky škodlivé správanie, súdy sa nevyhli ani otázke, či v konkrétnom prípade ide o vec, ktorú by bolo možné považovať za *rozhodovanie o trestnom obvinení*.

Európsky súd pre ľudské práva v situácii, keď sťažovateľ namietal porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti so sankcionovaním jeho nedisciplinovaného správania poriadkovou pokutou súdom skúmal, či:

- konkrétny prípad možno podradiť pod trestné právo,
- poriadková pokuta je sankciou, ktorá je porovnateľná s trestnoprávnou sankciou.

V rozsudku štvrtej sekcie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Jurík proti Slovensku* zo dňa 18. marca 2003 (sťažnosť č. [50237/99](#)) sa zohľadnila skutočnosť, že:

- maximálna hranica poriadkovej pokuty, ktorú bolo možné podľa Trestného poriadku sťažovateľovi uložiť bola nižšia než u peňažného trestu,
- právny poriadok neumožňoval premenu poriadkovej pokuty na trest odňatia slobody.

Na základe toho súd *nevyhodnotil poriadkový delikt ako trestný*.^[6]

Naopak Ústavný súd Českej republiky v odôvodnení svojho nálezu zo dňa 23. novembra 1999 došiel k záveru, že i „pořádkové pokuty v právním řádu České republiky takovou sankci za deliktní jednání podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy představují. Jsou stanoveny zákonem a zamýšleny jako preventivní a současně represivní opatření veřejné moci. Jejich výši (až do 500 000 Kč opakovaně) je proto třeba srovnat s povahou trestných činů, za které je možno rovněž uložit peněžitý trest.“

4. Preskúmateľnosť rozhodnutia o poriadkovej pokute v správnom súdnictve

Pokiaľ o uložení poriadkovej pokuty rozhoduje *orgán verejnej správy*, ide o verejnomocenský úkon voči adresátovi verejnej správy, ktorý *nesmie byť vylúčený z prieskumu v správnom súdnictve*.

Už v minulosti to potvrdil Ústavný súd Slovenskej republiky svojím nálezom PL. ÚS 26/01. Rozhodol, že § 248 ods. 2 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku, ktorý generálnym spôsobom vylučoval z právomoci správneho súdnictva prieskum zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy o poriadkových pokutách nie je v súlade s čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. V odôvodnení nálezu uviedol, že „uloženie poriadkových pokút vyžaduje pri ich ukladaní voľnú úvahu správneho orgánu, ktorá pripúšťa aj porušovanie rovnosti medzi pokutovanými osobami z dôvodov, ktoré by v konečnom dôsledku mohli znamenať diskrimináciu v zmysle čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy. Uloženie poriadkovej pokuty je zásahom do majetkovej sféry postihovaného subjektu (osoby). Zmenšuje jeho majetok (aktíva) a zhoršuje jeho pozíciu. Poriadková pokuta uložená v značnej výške, prípadne ukladaná aj opakovane môže ohroziť existenciu, podnikanie, výkon povolania, ako aj súkromie, rodinný život postihovanej fyzickej osoby, prípadne aj právnickej osoby. Tieto dôsledky sú

prírodným následkom toho, že poriadkové opatrenia sú sankcie ukladané v peniazoch, ktoré musí postihnutý subjekt zaplatiť z vlastných prostriedkov.” Rozhodnutia správnych orgánov o uložení poriadkovej pokuty obsahujú podľa názoru ústavného súdu “v ich účinkoch dopad na základné práva a slobody postihovanej osoby, ktorý sa nedá vylúčiť alebo redukovať na prijateľnú mieru inak než súdnym preskúmaním zákonnosti. Niet preto žiadneho ústavného prijateľného dôvodu na postup zákonodarcu, ktorým generálne bez ohľadu na skutočnú podstatu a povahu konkrétnej poriadkovej pokuty vylúčil súdne preskúmanie rozhodnutí o týchto pokutách podľa § 248 ods. 2 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku a súčasne nepripustil toto preskúmanie ani v osobitných zákonoch, ktoré dovoľujú ukladanie poriadkových pokút aj vo výmere a za okolností, za ktorých nemožno rozumne vylúčiť ich účinky na základné práva a slobody účastníka správneho konania.”

Možno uzavrieť, že základnou požiadavkou na zabezpečenie ochrany osoby v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je, aby o poriadkovej pokute rozhodol nezávislý a nestranný orgán (súd). Nie je pritom nevyhnutné, aby zákon v takom prípade upravil právo brániť sa proti uloženej poriadkovej pokute riadnym opravným prostriedkom. Pokiaľ však poriadkovú pokutu ukladá *iný orgán verejnej moci* (napr. orgán verejnej správy, vtedy má právna úprava zabezpečovať, že rozhodnutie o nej musí byť preskúmateľné súdom.

Keďže na účely Správneho súdneho poriadku sa rozhodovanie “o sankcii za iné podobné protiprávne konanie” (t. j. o procesnoprávnej sankcii) považuje za *vec správneho trestania* (§ 194 ods. 1), pri preskúmaní právoplatných rozhodnutí o poriadkových pokutách správnymi súdmi sa taktiež aplikuje § 195 Správneho súdneho poriadku.

Podľa neho správny súd nie je vo veciach správneho trestania viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak ide o:

- dodržanie zásad ukladania trestov podľa Trestného zákona, ktoré je potrebné použiť aj na ukladanie sankcií v rámci správneho trestania, a
- základné zásady trestného konania podľa Trestného poriadku, ktoré je potrebné použiť na správne trestanie.^[7]

Naopak, ustanovenie § 71 ods. 1 prvá veta Správneho súdneho poriadku, podľa ktorého “ak osobitný predpis upravujúci priestupky, kárne, disciplinárne a iné správne delikty (ďalej len „správny delikt“) určuje lehoty na zánik zodpovednosti, prípadne na výkon rozhodnutia, tieto lehoty počas konania podľa tohto zákona neplynú” sa *nevzťahuje* na “iné podobné protiprávne konanie” podľa § 194 ods. 1. Použije sa špeciálna úprava, ak ju osobitný zákon ustanovuje.^[8]

5. Poriadková pokuta ako poriadkové opatrenie orgánu verejnej správy

Začlenenie poriadkových pokút medzi inštitúty zabezpečovacej povahy podporuje aj zahraničná literatúra (nemecká, rakúska), v ktorej sa ako poriadkové opatrenia zaraďujú medzi iné následky protiprávneho správania, ktoré je nevyhnutné odlišovať od správnych trestov (od pokuty a ďalších druhov sankcií za priestupok).^[9]

Niektoré zákony upravujú poriadkové pokuty ako poriadkové opatrenia^[10], väčšina ich však takto výslovne nenazýva. To samozrejme nemá vplyv na ich právnu povahu (procesnoprávna sankcia), ani ich funkciu (inštitút zabezpečovacej povahy).

Skutočnosť, že poriadková pokuta je zákonom kvalifikovaná ako *poriadkové opatrenie* má vo verejnej správe význam len z procesnoprávneho hľadiska.

Zákon č. 71/1967 Zb. žiadne procesné pravidlá postupu pri jej ukladaní neupravuje. Ak osobitný zákon ustanovuje špeciálne pravidlá pre konanie o poriadkových pokutách (pozri napr. rozkazné konanie podľa § 151 zákona č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), použijú sa tieto špeciálne procesné pravidlá.

Uloženie poriadkovej pokuty predstavuje z hmotnoprávneho hľadiska *založenie povinnosti konkrétnej osoby* a preto sa musí urobiť *rozhodnutím* orgánu verejnej správy.

Keďže poriadková pokuta sa ukladá rozhodnutím, je vylúčené v správnom súdnictve považovať uloženie poriadkovej pokuty za opatrenie orgánu verejnej správy podľa § 3 písm. c) Správneho súdneho poriadku.

6. Poriadková pokuta v rámci dohľadu, kontroly a dozoru

V posledných rokoch sa v osobitných zákonoch upravujúcich *dohľad, kontrolu a dozor* vykryštalizovala viac menej jednotná úprava poriadkových pokút.

Predmetom regulácie je:

- vymedzenie povinností procesnoprávnej povahy, za porušenie ktorých sa ukladajú poriadkové pokuty,
- právomoc orgánu verejnej správy realizovaná na základe *zásady oportunity* (“môže uložiť poriadkovú pokutu”),
- právomoc ukladať poriadkovú pokutu opakovane, pričom niektoré zákony explicitne vyjadrujú, že: a) tak možno urobiť až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty, b) uložením poriadkovej pokuty nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie bola poriadková pokuta uložená,
- výška poriadkovej pokuty ako aj úhrn opakovane uložených poriadkových pokút.

V súlade so *zásadou subsidiarity trestného postihu* by mal zákon najmä tam, kde je uloženie poriadkovej pokuty prvým úkonom^[11] ukladať povinnosť orgánu, aby najprv vyzval osobu k náprave.^[12]

S výnimkou § 45 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. nie je v osobitných zákonoch ustanovená právomoc orgánu *uloženú poriadkovú pokutu odpustiť*, čo je v rozpore so zásadou subsidiarity trestného postihu vzhľadom na nižší stupeň typovej spoločenskej škodlivosti správnych poriadkových deliktov ako aj cieľ sledovaný ich ukladaním.

Nižší stupeň typovej spoločenskej škodlivosti správnych poriadkových deliktov nenachádza svoje vyjadrenie ani v úprave výšky poriadkových pokút, resp. ich úhrnnej výšky, ktorá sa v mnohých

případoch približuje pokutám za správne delikty hmotnoprávnej povahy, čo nie je v súlade s princípom proporcionality.

7. Právomoc ukladať tzv. exekučnú pokutu podľa správneho poriadku

Rozhodnutie správneho orgánu ukladajúce nepeňažné plnenie sa podľa § 79 zákona č. 71/1967 Zb. vykonáva postupným ukladaním peňažných *pokút*, ak náhradný výkon nie je podľa povahy veci možný alebo účelný.

Inštitútom tzv. exekučnej pokuty sa má zabezpečiť výkon rozhodnutia v situácii, keď účastník konania dobrovoľne *nesplnil v určenej lehote povinnosť uloženú mu rozhodnutím* (pozri bližšie § 71 ods. 1). Ani právna teória preto nespochybňuje jej poriadkový charakter v širšom zmysle slova.^[13]

Tzv. exekučná pokuta sa ukladá za porušenie *procesnoprávnej povinnosti* v správnom exekučnom konaní. Zaplatením pokuty nezaniká povinnosť osoby uskutočniť nepeňažné plnenie vyplývajúce jej z vykonateľného rozhodnutia správneho orgánu.

V minulosti sa uloženie pokuty považovalo za *opatrenie spojené s výkonom rozhodnutia* podľa § 76 ods. 1 správneho poriadku, proti ktorému sa “nemožno brániť odvolaním, ale iba podaním námietok podľa § 76”.^[14] Právna teória sa od tohto názoru odkláňa.^[15] Pokuta musí byť výsledkom rozhodovania v oblasti verejnej správy, na ktoré je potrebné aplikovať správny poriadok (§ 1 ods. 1). Z tohto dôvodu sa proti rozhodnutiu o uložení pokuty podáva odvolanie (rozklad).

Záver

Právne inštitúty zabezpečovacej povahy majú v škále foriem činnosti verejnej správy svoje nezastupiteľné miesto. Tvoria veľmi špecifickú skupinu správnych úkonov, pretože samé sú nástrojom pre zaistenie riadneho fungovania verejnej správy.

Sú to súčasne správne úkony s vplyvom na právne postavenie osôb ako adresátov verejnej správy, pričom niektorými môžu byť dotknuté základné práva a slobody. Z tohto dôvodu nesmú byť vylúčené zo súdneho prieskumu.

Medzi právne inštitúty zabezpečovacej povahy patria aj procesnoprávne sankcie. Na rozdiel od hmotnoprávnych sankcií plnia nielen represívnu funkciu, ale môžu plniť súčasne aj reparačnú funkciu. V tom spočíva ich právne špecifikum.

Porušenie procesnoprávnej povinnosti v rámci postupu orgánu/vykonávateľa verejnej správy je na účely Správneho súdneho poriadku “iným podobným protiprávnym konaním” (§ 194 ods. 1). Je hrubou legislatívnou chybou, ak sa má podľa zákona procesnoprávnou sankciou postihovať porušenie hmotnoprávnej povinnosti.

“Iné podobné protiprávne konanie” nestačí len trestať. Pokiaľ predstavuje pretrvávajúcu prekážku, je dôležitejšie ju bezodkladne odstrániť obnovením právneho stavu, ktorý je v súlade so zákonom. To je možné dosiahnuť nepriamym vynútením zmeny správania páchatelia správneho poriadkového deliktu.

Zákonodarca by mal v rámci úpravy procesnoprávných sankcií rovnako ako v prípade hmotnoprávných sankcií dôsledne presadzovať predovšetkým princíp proporcionality a zásadu subsidiarity trestného postihu.

Použité informačné zdroje

BARICOVÁ, J. – FEČÍK, M. – ŠTEVČEK, M. – FILOVÁ, A. a kol.: Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2018. 1824 s. ISBN 978-80-7400-678-4.

CEPEK, B. a kolektív: Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 492 s. ISBN 978-80-8168-784-6.

FRUMAROVÁ, K. a kolektív: Správni trestání. Praha: Leges, 2017. 396 s. ISBN 978-80-7502-250-9.

HOETZL, J.: Československé správní právo. Část všeobecná. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 457 s. ISBN 978-80-7598-168-4.

HUTTA, V. – NIKODÝM, D.: Nová úprava správneho konania. Bratislava: Obzor, 1970. 266 s. ISBN 80-7357-104-8.

KOPECKÝ, M.: Správní právo. Obecná část. Praha: C. H. Beck, 2019. 536 s. ISBN 978-80-7400-727-9.

KOŠIČIAROVÁ, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2013. 357 s. ISBN 978-80-89122-85-1.

PIROŠÍKOVÁ, M.: Komentár k vybraným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Bratislava: EUROIURIS – Európske právne centrum, o. z., 2008. 570 s. ISBN 978-80-969554-5-9.

PRÁŠKOVÁ, H.: Základy odpovědnosti za správní delikty. Praha: C. H. Beck, 2013. 420 s. ISBN 978-80-7400-456-8.

Poznámky pod čiarou

[1] HOETZL, J.: Československé správní právo. Část všeobecná. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 346.

[2] Frumarová, K. in FRUMAROVÁ, K. a kolektív: Správni trestání. Praha: Leges, 2017, s. 194 a nasl.

[3] PRÁŠKOVÁ, H.: Základy odpovědnosti za správní delikty. Praha: C. H. Beck 2013, s. 151.

[4] CEPEK, B. a kolektív: Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 401.

[5] Ústavný súd Slovenskej republiky v konaniach podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky odmietal sťažnosť osôb namietajúcich, že uložením takýchto poriadkových pokút došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na

ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ústavy pre ich zjavnú neopodstatnenosť (pozri napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 116/2019-24 zo dňa 12. novembra 2019).

[6] Bližšie k tomu PIROŠÍKOVÁ, M.: Komentár k vybraným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. EUROIURIS – Európske právne centrum, o. z., 2008, Bratislava, s. 318.

[7] Pozri tiež Fečík, M., Srebalová, M. in BARICOVÁ, J. – FEČÍK, M. – ŠTEVČEK, M. – FILOVÁ, A. a kol.: Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 971.

[8] Podľa § 38 ods. 3 zákona č. 747/2004 Z. z. konanie o uložení poriadkovej pokuty možno začať najneskôr do dvoch rokov odo dňa, keď Národná banka Slovenska zistila porušenie povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď došlo k porušeniu povinnosti, za ktoré sa poriadková pokuta ukladá; tieto premlčacie lehoty sa prerušujú, keď nastala skutočnosť zakladajúca prerušenie lehoty podľa § 19 ods. 4, pričom od každého prerušenia premlčania začína plynúť nová premlčacia lehota.

[9] PRÁŠKOVÁ, H.: Základy zodpovednosti za správne delikty. Praha: C. H. Beck 2013, s. 153.

[10] Pozri § 45 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb., § 38 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 22 zákona č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

[11] KOPECKÝ, M.: Správne právo. Obecná časť. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 317.

[12] Pozri tiež § 38 ods. 3 prvá veta zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého poriadkovú pokutu možno uložiť aj opakovane, ak od konania, ktorým bol marený alebo sťažovaný výkon kontrolnej alebo dozornej činnosti, sa neupustilo ani po výzve príslušného kontrolného orgánu.

[13] CEPEK, B. a kolektív: Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 408.

[14] HUTTA, V. – NIKODÝM, D.: Nová úprava správneho konania. Bratislava: Obzor, 1970, s. 236.

[15] KOŠIČIAROVÁ, S.: Správny poriadok. Komentár. Šamorín: Heuréka, 2013, s. 345.